

Міністерство освіти і науки України
Комітет з фізичного виховання і спорту МОН України
Сумська обласна державна адміністрація
Управління молоді та спорту Сумської обласної державної адміністрації
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Тартуський університет (Естонія)
Сумський державний університет

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
ІІІ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(Україна, Суми, 14–15 квітня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

ПРО НЕОБХІДНІСТЬ ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З «ФІЛОСОФІЇ СПОРТУ» У ВИШАХ ФІЗКУЛЬТУРНО- СПОРТИВНОЇ ОСВІТИ

Макешина Ю. В., к. філос. н., ст. викл.
*Дніпропетровський державний інститут
фізичної культури і спорту
soc-gum@ukr.net*

Філософія (і соціологія) спорту як своєрідна «природна» лабораторія у трансформаційному суспільстві, за матеріалами якої можна аналізувати властивості соціальних відносин, в межах ментальної логіки досліджень, які традиційно вважаються антагоністичними. Тобто предметне поле тілесно-культурної активності дозволяє проводити аналіз соціальних практик одночасно, але через конкуренцію і кооперацію, конфлікт і гармонію, солідарність і виключення тих базових характеристик дієвості у сучасних суспільствах, що для інших аналітиків зазвичай постають як категорії, які є взаємовиключними. У межах теоретичної рефлексії спорту всі ці аспекти можна аналізувати як елементи внутрішньої структури для однієї і тієї ж культурної практики [2].

Так, у 1972 році було створено «Philosophical Society for the Study of Sport» (філософське товариство з вивчення спорту), очолив його Пол Вейс, автор зарубіжної праці «Спорт: філософське дослідження» [4]. Зараз воно відоме як «Міжнародна асоціація філософії спорту» (The International Association for the Philosophy of Sport, IAPS). З 1974 року товариство почало випускати «Журнал з філософії спорту», став найважливішим періодичним виданням для даної дисципліни [3]. До соціально-філософської проблематики спорту, що спрямована на пошук нових шляхів, засобів і методів, які розгортаються в контексті конструкту «духовність - спорт - культура» треба віднести таких вчених, як У. Морган, Е. Беррі, Ф. Кайзен, Дж. Черні, Р. Гаррет, А. Гутманн, З. Кравчик, Г. Ленк, П. Макінтош, П. Вейс,

М. Мілик, Р. Кретчер, А. Воль, С. Гюльденпфеннінг, Е. Цайглер та багато ін.

Так, за словами відомого теоретика спорт Т. Алкмайера, одні визнають спорт як символ рівності, інші як природну нерівність людей, одні інтерпретують його як взаємодію, інші вважають за протиборство. На підставі конститутивного для спорту феномену тілесності виникає простір для продуктивної інтерпретації такої соціальної полісемії, характерної можливо, і для всіх мовних та культурних практик [1, с. 235].

Таким чином, специфіка самого предметного поля створює для філософії спорту унікальні евристичні можливості, релевантні для соціальної теорії в цілому. Але застарілі підходи, які використовуються відкрито травмують тілесно-афективні сторони соціального, які традиційно стигматизуються і забороняються в межах так званої високої культури (наприклад, у філософії, науці та мистецтві) [1, с. 236].

Безсумнівно, що дослідження концептуальних аспектів досліджень має міждисциплінарний характер, але спорт як самостійний філософський феномен і надалі може залишатися концептуалізованою категорією. При системному підході українська спортивно-теоретична спільнота цілком спроможна досягнути здобутки західних колег останніх десятиліть і стати повноправним учасником світового товариства з теоретичних досліджень спорту, щоб впливати на сучасну політику для розвитку фізичної культури і спорту в українському суспільстві. Тобто ті предметні галузі, що традиційно дискримінувалися у пострадянській філософії спорту можуть стати ефективним інструментом для більш реалістичної реконструкції життєвого світу людини епохи пізнього модерну.

Останнім часом з'являється значна кількість наукових розвідок, які переконливо доводять, що спорт як найважливіша тілесна і культурна практика сучасності потребує адекватної науково-теоретичної рефлексії з боку гуманітарного знання. За минулих часів проблематика спорту осмислювалася за межами філософських факультетів, головним чином, де впроваджували

радянські інституційні парадигми розвитку спорту, насамперед це стосується системи навчальних закладів, де відбувалася реалізація програм з фізичного виховання. Вони існують і дотепер у вигляді кафедр, факультетів і навіть окремих вузів, що збереглися з мінімальними змінами. Радянська інституціоналізація, габітуалізація і рутинізація мовної ігри, що породила власну традицію з іманентними способами відтворення і, власно культурну інерцію, продовжує успішно відтворювати себе старими базовими ідеологемами, використовуючи новий антропологічний матеріал [5]. Тобто ті предметні області, що традиційно дискримінувалися у пострадянській філософії спорту, можуть стати ефективним інструментом для більш реалістичної реконструкції життєвого світу людини епохи пізнього модерну.

Отже, саме ця інерція гальмує сьогодні розвиток вітчизняної спортивної рефлексії в напрямку того сучасного теоретичного дискурсу спорту, що склався за останні десятиліття на Заході.

Література:

1. Alkemeyer T. Das Populare und das Nicht-Populre / Thomas Alkemeyer .– Frankfurt am Main, NewYork, Campus, (ed. K. Maase), 2008. – P. 235–236.
2. Elias N., Dunning E. Sport und Spannung im Prozess der Zivilisation / N. Elias E. Dunnin. – Frankfurt am Main, Suhrkamp, 2003. – 504 p. – P. 10–11.
3. International Review for the Sociology of Sport [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://irs.sagepub.com/>.
4. Journal of the Philosophy of Sport [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн. : <http://iaps.net/journal/>.
5. Ибрагимов М. «Философия спорта» в современной постэкзистенциалистской интерпретации / М. Ибрагимов // Гуманитарний часопис, 2013.– № 2. – С. 64.